

Asia: Asia VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalveluja ja luottolaitoslainsäädäntöä koskevasta arviomuistiosta

1. Peruspankkipalvelut

Kommenttinne peruspankkipalveluita koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 2)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Vanhustyön keskusliitto (VTKL) on valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka tarkoituksensa mukaisesti edistää vanhusten ja ikääntyneiden ihmisten hyvinvointia ja osallisuutta sekä parantaa heidän elinolojaan ja arjen turvallisuutta. VTKL edistää myös ikääntyvän väestön vanhuuteen varautumista. VTKL:lla on noin 300 jäsenyhteisöä, jotka toimivat ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten hyväksi eri tavoin. Tällä lausunnossaan VTKL tarkastelee kysymyksiä ikääntyvien ihmisten näkökulmasta.

Arviomusiiossa on mielestämme tuotu hyvin esiin erityisryhmien, kuten ei-digitaalisia palveluita käyttävien ikääntyvien ihmisten tarpeet

peruspankkipalveluihin.

Toistamme tässä aiemmin esittämämme huolen pankkipalveluiden hinnoittelusta. Pankkipalveluiden hinnoittelu tulisi olla yhdenvertainen ja kohtuullinen eri asiointitavoista huolimatta. On arvioitava, onko kohtuullista laskuttaa useita euroja per kerta konttori- tai maksukuorimaksusta tai paperisesta tiliotteesta. Ikääntyneille voisi tarjota kohtuuhintaisia palvelupaketteja näistä palveluista. Asiakkaalla on yleensä hyvät perusteet siihen, ettei hän ei käytä digitaalisia palveluita. Vaikka pankissa asiointiin palvelumaksuja tai erilaisten maksutapojen hinnoittelua kohtuullistettaisiin, emme usko digipalveluita käyttävän muun väestön palaavan enää muihin kuin digitaalisiin palveluihin. Hyvä pankkitapa voisi sisältää esimerkiksi maininnan siitä, että pankkipalveluiden hinnoittelu tulisi olla kohtuullinen ja yhdenvertainen asiakkaiden kesken.

2. Käteisen saatavuus ja käytettävyys

Kommenttinne käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 3)?

Suomen Pankki ja valtiovarainministeriö ovat kiitettävästi selvittäneet maassamme käteisen saatavuuden ja käytettävyyden nykytilaa. Kyselyiden tuloksissa esiinnoussut huoli mahdollisuudesta käyttää käteistä ja saada nostettua sitä itselleen pankkiverkoston ja toisaalta jo myös automaattiverkostonkin harventumisen myötä on tunnistettu ja nostettu esiin arvomuistiossa hyvin. VTKL tunnistaa täysin saman haasteen ja kantaa huolta asiasta erityisesti ikääntyneiden, ei-digitaalisia palveluita käyttävien henkilöiden kannalta.

Komissiossa valmisteltavan olevan käteisasetusehdotuksen tämänhetkiset tavoitteet vastaavat mielestämme hyvin edellä mainituissa selvityksissä esiin tulleeseen kansalaisten, järjestöjen ja yritystenkin huoleen. Arvomuistiossa esitetty asetusluonnoksen sisältö ja erityisesti mainittu (s. 39) todistustaakan asettaminen maksusaajalle tukee kansallisinakin tavoitteina pidettäviä seikkoja: maksu tulisi voida pääsääntöisesti tehdä käteisellä. Asetuksen sisältöön tarvittava vaikuttaminen ja seuranta tulisi tehdä huolellisesti ja sen jälkeen arvioida mahdollinen kansallisen sääntelyn lopullinen tarve.

VTKL pitää tärkeänä mahdollisen komission asetuksen mukaisen sääntelyn kehittämisen lisäksi erityisesti myös ikääntyneille tarjottavan yleisen digiopastuksen mahdollistamista. Sillä tuetaan ikääntyneiden henkilöiden digiosaamista ja myös uusien digitaalisten toimintatapojen käyttöön ottoa. Yleinen digiopastus (VTKL:n toiminta SeniorSurf (Seniorsurf.fi) on havaittu täydentävän erinomaisesti kunkin palveluntuottajan, kuten pankkien, omia tuotteitaan koskevaa digiopastusta

3. Asiakkaansuoja- ja menettelytapasääntely: hyvä pankkitapa ja sopimusehtosääntely

Kommenttinne hyvää pankkitapaa ja sopimusehtosääntelyä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 4)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Hyvän pankkitavan periaatteiden muutostarpeita arvioitaessa on mielestämme ensiarvoisen tärkeää huomioida pankkipalveluiden toimintaympäristössä tapahtunut huomattavan suuri muutos digitalisaation ja erityisesti käteisen käytön suhteen. Hyvää pankkitapaa on syytä päivittää näiltä osin ja huomioida mm. pankkilautakunnan ratkaisukäytäntö.

Kannatamme hyvän pankkitavan kehittämistä erityisesti erilaisia asiakasryhmiä tai heitä edustavia sidosryhmiä kuulemalla. Kannatamme hyvän pankkitavan säännöksen muuttamista kuvailevammaksi, mutta säilyttämistä hyvän pankkitavan säännös joustavan tyyppisenä normina (s. 56). Yleisemmät periaatteet auttaisivat lisäksi jatkossa määrittämään toimintatapaa mahdollisesti jälleen muuttuvissa maksamiseen liittyvissä välineissä, digitalisaation edelleen kehittyessä nopeasti.”

Hyvän pankkitavan valvonnan säätäminen Finanssivalvonnan nimenomaiseksi tehtäväksi on kannatettava ehdotus.

4. Luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeva sääntely

Kommenttinne luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 5)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

5. Talletuspankkien yhteenliittymät

Kommenttinne talletuspankkien yhteenliittymälainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 6)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

6. Luottolaitosten yhteisölait

Kommenttinne luottolaitosten yhteisölainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 7)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Ei lausuttavaa.

7. Muut havainnot ja huomiot

Voitte tässä yhteydessä tuoda esille muita kuin edellä mainittuihin teemoihin liittyviä havaintoja ja huomioita arviomuistioon liittyen.

Mikäli päädyttäisiin sääntelyn muutokseen tai kehittämiseen, olisi mielestämme ensiarvoisen tärkeää toteuttaa vaikutustenarviointi ikääntyneiden ihmisten erityisryhmän (ei-digitaitoiset tai muusta syystä digitaalisia palveluita käyttämättömät henkilöt osalta) osalta sen lisäksi, että lainsäädäntöprosessissa kuullaan heitä tai heitä edustavia järjestöjä.

Peruspankkipalvelut ovat yksityisille henkilöille ensiarvoisen tärkeitä ja mahdollistavat ikääntyneillä heidän itsemääräämisoikeutensa toteutumisen.

Elomaa Sari
Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry